

ICDO
CIDD

Rapport van de
Interdepartementale
Commissie Duurzame
Ontwikkeling 2000

31 maart 2001

Secretariaat: J. Verschooten
p/a Federaal Planbureau
Kunstlaan 47-49
1000 Brussel

Tel: (02) 507.73.11
Fax: (02) 507.73.73
E-mail: secr@ICDO.fgov.be
<http://www.ICDO.fgov.be>

Inhoudstafel

Voorwoord van de voorzitter	1
1. De Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling	3
1.1. Opdrachten en omgevingsfactoren	3
1.2. Samenstelling	4
1.3. Samenstelling van de ICDO op 31/12/2000	4
2. De ICDO-activiteiten	7
2.1. Vergaderritme en aanwezigheden	7
2.2. De totstandkoming van het Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling	8
2.3. Opvolging van het Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling	15
2.4. Evaluatie van de wet van 5 mei 1997	17
2.5. Diversen	18
3. Duurzame ontwikkelingen?	21
Bijlage 1 Een evaluatie van de wet van 5 mei 1997 en de uitvoering hiervan tijdens de voorbije drie jaren	23
Bijlage 2 Verslag activiteiten 2000 van de werkgroep 'Greening'	33
Bijlage 3 ICDO-website	35

Voorwoord van de voorzitter

Terwijl het jaar 1999 het jaar was van alle uitdagingen, werd 2000 dit van de eerste concretisering.

Het stond werkelijk in het teken van het eerste federaal Plan.

De goedkeuring van dit plan door de Ministerraad in de zitting van 20 juli 2000 de uitvaardiging van het koninklijk besluit van 19 september 2000 die een wettelijke grondslag verlenen aan het Plan, hebben de inspanningen van meer dan een jaar bekroond, zowel van de Commissie en haar leden als van talrijke instanties die op een gegeven ogenblik zijn tussengekomen in het voorbereidingsproces van het plan. Men moet tevens de belangrijke bijdrage onderstrepen van de maatschappij, niet alleen in de fase van de raadpleging van de bevolking, maar aanhoudend sedertdien, hetzij door middel van briefwisseling of elektronische berichten.

De nieuwe uitdaging die zich aftekent bestaat in de uitvoering van het plan.

Dit zal geen eenvoudige opgave zijn en dit temeer daar het wettelijk, reglementair en administratief kader een diepgaande hervorming zal ondergaan: een herziening van de wet van 5 mei 1997, nieuwe stappen in de staatshervorming, de Copernicus hervorming (met de oprichting van een programmatorische overheidsdienst duurzame ontwikkeling), ja zelfs de noodzakelijke nieuwe toewijzing van bepaalde budgettaire marges, om het beleid inzake duurzame ontwikkeling, waartoe het land zich resoluut heeft verbonden, te steunen.

De lezing van de verslagen van de Commissieleden bewijst dat de ministeriële departementen niet inactief zijn gebleven. Een beduidend aantal maatregelen die in het Plan werden aanbevolen, zijn reeds op weg om geconcretiseerd, ja zelfs om verwezenlijkt te worden. Andere beginnen vorm aan te nemen.

Ik hou er aan mijn collega's, leden van de Commissie te danken voor hun onvermoeibare toewijding en hun nooit aflatend engagement, ondanks omstandigheden die soms moeilijk waren. Ik hou er ook aan de medewerkers te danken, die elk voor wat hem betreft, het de ICDO mogelijk hebben gemaakt om zo niet, in ideale omstandigheden, dan toch in bevredigende omstandigheden te werken.

Fernand Sonck

1. De Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling

De Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling, hierna ICDO genoemd, werd opgericht door de wet van 5 mei 1997 betreffende de coördinatie van het federale beleid inzake duurzame ontwikkeling, hierna de wet van 5 mei 1997 genoemd (Belgisch Staatsblad, 18 juni 1997). Zij vatte haar activiteiten aan op 11 september 1997.

1.1. OPDRACHTEN EN OMGEVINGSFACTOREN

Volgens de wet van 5 mei 1997 ligt de opdracht van de ICDO in de voorbereiding en de opvolging van het vierjaarlijkse *Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling* (hierna Plan genoemd). De ICDO draagt de eindverantwoordelijkheid voor het opstellen van een voorontwerp van Plan. Zij organiseert de raadpleging rond dit voorontwerp, verwerkt de ontvangen adviezen en opmerkingen en herwerkt het voorontwerp op basis hiervan tot een ontwerp van Plan. Dit ontwerp legt ze vervolgens voor aan de ministerraad. Het is uiteindelijk de Koning die het Plan vaststelt bij een in ministerraad overlegd besluit.

Eenmaal het Plan goedgekeurd zorgt de ICDO onder meer, via de coördinatie van de jaarlijkse verslagen van haar leden over het beleid inzake duurzame ontwikkeling en over de uitvoering van het Plan in elk federaal ministerie en publieke instelling, voor de opvolging ervan. De ICDO stelt tenslotte jaarlijks vóór 31 maart een rapport op over haar werkzaamheden van het voorbije jaar. Dit rapport wordt bezorgd aan alle leden van de federale regering, aan de Wetgevende Kamers en aan de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO) en is ook beschikbaar voor het ruime publiek, onder meer via de ICDO-website.

Zowel voor de vlotte totstandkoming van het plan als de opvolging ervan, bouwt de ICDO, voornamelijk via haar leden aan structurele samenwerkingsverbanden met de verschillende federale departementen en publieke instellingen. Een zelfde samenwerking wordt, weliswaar rekening houdend met ieders bevoegdheden, nagestreefd met de gewesten en gemeenschappen, via de binnen de ICDO opgenomen vertegenwoordigers van de gewest- en gemeenschapsregeringen.

De wet van 5 mei 1997 maakt het mogelijk dat de ICDO ook nog andere opdrachten kan toevertrouwd krijgen. Vorig jaar werd zo onder meer gewag gemaakt van de adviesfunctie die binnen de wetten van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en de gasmarkt aan de ICDO werd toevertrouwd bij de totstandkoming van de indicatieve programma's voor elektriciteitsproductie en aardgasbevoorrading.

Gedurende 2000 gaf de ministerraad aan de ICDO-leden van de hierbij betrokken departementen de opdracht om jaarlijks verslag uit te brengen van hun acties binnen het kader van het federaal Plan ter bestrijding van Verzuring en Troposferische Ozon 2000-2003 (ministerraad 31 mei 2000).

1.2. SAMENSTELLING

De ICDO bestaat uit ambtenaren van verschillende ministeries. Deze ambtenaren vertegenwoordigen elk een lid van de federale regering of een regering van de gewesten en gemeenschappen. Tijdens de bespreking van de wet van 5 mei 1997 in het Parlement lag het hoofdmotief voor een vertegenwoordiging door ambtenaren, in het verlenen van een maximale continuïteit aan de voorbereiding, uitvoering en opvolging van het geplande duurzame-ontwikkelingsbeleid.

Ook dit jaar vonden enkele vervangingen plaats. Het koninklijk besluit van 14 maart 2000 wees een nieuwe vertegenwoordiger aan van de Minister van Justitie (de heer De Leebeek verving de heer De Veth), bij koninklijk besluit van 24 juni 2000 werd de vertegenwoordiger van de Minister van Telecommunicatie en Overheidsopdrachten en Participaties vervangen (de heer V. Hanchir verving de heer L. Mabille). Ten slotte wijzigde bij het koninklijk besluit van 7 november 2000 de vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking (mevrouw R. Van De Putte verving de heer L. Timmermans). Al deze nieuwe leden werden benoemd voor vier jaar vanaf de datum van ondertekening van het in ministerraad overlegde besluit. Hun mandaat loopt dus tot 2004. In deze context dient er op gewezen te worden dat op 8 augustus 2001 de mandaten eindigen van de leden die bij de oprichting in 1997 benoemd werden.

Ten slotte dient ook aangestipt dat de heer Dewael, Minister-president van de Vlaamse Gemeenschap, met een schrijven van 18 februari twee nieuwe vertegenwoordigers van de Vlaamse regering aanduidde (de heren U. Lenaerts en Ch. Steenwegen). De ICDO besloot op 14 februari ook twee experts op te nemen met name, mevrouw A. Teller, secretaris van het Coördinatiecomité voor het Internationale Milieubeleid (ter vervanging van de heer F. Chemay) en de heer Ch. Vanden Bilcke, secretaris van de Belgische UN-CSD-coördinatie.

1.3. SAMENSTELLING VAN DE ICDO OP 31/12/2000

Voor de volledigheid vermelden we ook de namen van de plaatsvervangers (cf. artikel 2 van het koninklijk besluit van 1 december 1998 tot vaststelling van de algemene regels betreffende de organisatie en de werking van de ICDO). De leden waarvan het mandaat afloopt medio 2001 worden aangeduid met een (*).

Voorzitter

De heer O. DELEUZE, Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, of in zijn afwezigheid:

de heer F. SONCK (*), directeur-generaal van de Energie-administratie binnen het Ministerie van Economische Zaken, vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling (plaatsvervanger: mevrouw L. Meuleman).

Ondervoorzitters

Mevrouw N. HENRY (*), wetenschappelijk adviseur, Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden, vertegenwoordigster van de Minister van (Economie en) Wetenschapsbeleid, belast met het Grootstedenbeleid.

Mevrouw R. VAN DE PUTTE, diensthoofd, Directoraat-generaal Internationale Samenwerking, vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking (plaatsvervanger: de heer B. Lemaire).

De heer M. DE WIN, adviseur-generaal bij het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, vertegenwoordiger van de Minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu (plaatsvervanger: mevrouw M. Smeets).

Secretaris

De heer J. VERSCHOOTEN (*), commissaris-adjunct, Federaal Planbureau.

Leden/Vertegenwoordigers van de overige leden van de federale regering:

Mevrouw F. AUDAG-DECHAMPS, adviseur-generaal, Kanselarij van de Eerste Minister, vertegenwoordigster van de Eerste Minister.

Mevrouw N. DERY, adviseur-generaal, Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, vertegenwoordigster van de Minister van Werkgelegenheid.

De heer G. SLEEUWAGEN, ambassaderaad, Ministerie van Buitenlandse Zaken, vertegenwoordiger van de Minister van Buitenlandse Zaken (plaatsvervanger: de heer Ch. Vanden Bilcke).

De heer J. MORRE, Ministerie van Financiën, vertegenwoordiger van de Minister van Begroting, (Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie) (plaatsvervanger: mevrouw C. Van der Auwera).

De heer P. TIELEMANS (*), adviseur-generaal, Ministerie van Verkeer en Infrastructuur, vertegenwoordiger van de Minister van Mobiliteit en Vervoer (plaatsvervanger: mevrouw V. Cnudde).

De heer J. DE BEENHOUWER (*), eerste adviseur, Ministerie van Binnenlandse Zaken, vertegenwoordiger van de Minister van Binnenlandse Zaken.

Mevrouw D. DE BRUCQ (*), eerstaanwezend inspecteur, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, vertegenwoordigster van de Minister van Sociale Zaken en Pensioenen.

De heer P. DROGART (*), adviseur, Ministerie van Openbaar Ambt, vertegenwoordiger van de Minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de Openbare Besturen (plaatsvervanger: J-N. Brouir).

De heer G. VERBEKE, (*) luitenant-kolonel, Generale Staf van de Krijgsmacht, vertegenwoordiger van de Minister van Landsverdediging (plaatsvervanger: de heer P. Henrottin).

De heer J. CARMELIET (*), directeur-generaal, Ministerie van Middenstand en Landbouw, vertegenwoordiger van de Minister van Landbouw en Middenstand (plaatsvervanger: de heer H. Hernalsteen).

De heer L. DE LEEBECK, adviseur, Directoraat-generaal Burgerlijke Wetgeving en Erediensten, vertegenwoordiger van de Minister van Justitie.

De heer J. BAVEYE, adviseur-generaal, Ministerie van Financiën, vertegenwoordiger van de Minister van Financiën (plaatsvervanger: de heer E. Delodere).

De heer V. HANCHIR, B.I.P.T, vertegenwoordiger van de Minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties.

De heer H. TIMBREMONT, eerste secretaris, Ministerie van Buitenlandse Handel, vertegenwoordiger van de Staatssecretaris toegevoegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken.

Experts aangewezen door de federale regering:

De heer E. BAUDHUIN, adjunct-adviseur, Ministerie van Economische Zaken, vertegenwoordiger van de Minister van Economie (en Wetenschapsbeleid, belast met het Grootstedenbeleid).

Mevrouw C. VAN DER AUWERA, adjunct-adviseur, Ministerie van Financiën, vertegenwoordigster van de Minister van (Begroting.) Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie.

Vertegenwoordigers van de gewest- en gemeenschapsregeringen:

De heer G. CLERFAYT, diensthoofd, Brussels Instituut voor Milieubeheer, vertegenwoordiger van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewestregering.

De heer J. DEJONGHE, leefmilieuadviseur, Kabinet van de Minister voor Jeugd en Familie, Gezondheid en Sociale Zaken, vertegenwoordiger van de Duitstalige Gemeenschapsregering.

Mevrouw A. HEMAMOU, attaché, Kabinet van de Minister-president van de Franse Gemeenschapsregering, vertegenwoordigster van de Franse Gemeenschapsregering.

De heer U. LENAERTS, Afdeling Europa en Milieu, AMINAL, vertegenwoordiger van de Vlaamse regering.

Mevrouw M. PETITJEAN, attaché, Direction générale des Ressources naturelles et de l'Environnement, vertegenwoordigster van de Waalse Gewestregering.

De heer Ch. STEENWEGEN, projectleider Gewestelijke milieuplanning, Gewestelijk milieu-overleg, vertegenwoordiger van de Vlaamse regering.

Experts uitgenodigd op verzoek van de ICDO:

Mevrouw N. GOUZÉE, eerste opdrachthouder en coördinatrice Task Force Duurzame Ontwikkeling (TFDO) van het Federaal Planbureau.

Mevrouw A. TELLER, Federale Diensten voor het Leefmilieu, Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, secretaris van het Coördinatieteam voor het Internationale Milieubeleid (CCIM).

De heer Ch. VANDEN BILCKE, Ministerie van Buitenlandse Zaken, P60, secretaris coördinatiegroep UN-CSD.

Secretariaat (1 september - 31 december 2000)

Mevrouw J. DE VILLERS.

De heer B. DECKERS.

2. De ICDO-activiteiten

De ICDO-activiteiten stonden tijdens 2000 vooral in het teken van de opstelling van het eerste federaal Plan. De ICDO werkte ook aan een basis voor de opvolging ervan. Tijdens het najaar werd eveneens een advies uitgebracht over de wet van 5 mei 1997.

2.1. VERGADERRITME EN AANWEZIGHEDEN

De ICDO vergaderde in 2000 zeven maal plenair (14 februari, 27 maart, 22 mei, 18 september, 16 oktober, 6 november en 4 december). De vergadering van 22 mei, die een hele dag in beslag nam en waarop het ontwerpplan werd goedgekeurd, werd voorbereid door zeven werkgroepvergaderingen (telkens ook de hele dag op 4, 5, 8, 9, 10, 11 en 12 mei) waarop alle leden uitgenodigd waren (zie verder 2.2.3).

Het ICDO-bureau vergaderde in 2000 dertien maal (6 januari, 4 februari, 18 februari, 23 maart, 21 april, 18 mei, 30 mei, 30 juni, 1 september, 8 september, 3 oktober, 13 november en 13 december). Op 5 september vond er bovendien een gezamenlijke vergadering plaats van de bureaus van de ICDO en de FRDO.

Zoals tijdens de voorbije jaren woonden ook in 2000 een ruime meerderheid van de leden zeer regelmatig de ICDO-vergaderingen bij.

TABLEAU 1 -

TABLEAU 2 - Aanwezigheden van de leden^a op de algemene vergaderingen^b

	1	2	3	4	5	6	7
F. Sonck	X	X	X	X	X	V	X
M. De Win	X	X	X	X	X	V	X
N. Henry	V	X	X	V	V	X	X
R. Van De Putte/L. Timmermans	X	X	X	X	X	V	X
J. Verschooten	X	X	X	X	X	X	X
F. Audag-Dechamps	X	X	X	X	X	X	X
J. Baveye	X	X	X	X	V	X	X
J. Carmeliet	X	X	X	X	X	X	X
J. De Beenhouwer	V	--	--	--	--	X	X
D. De Brucq	X	X	X	V	V	X	X
N. Dery	X	X	X	X	X	X	X
L. De Leebeeck/ De Veth	--	--	X	X	X	X	X
P. Drogart	X	X	X	X	X	X	X
V. Hanchir/ L. Mabilie	X	--	--	--	--	--	--
J. Morre	X	X	--	X	X	V	V
G. Sleeuwagen	X	V	V	X	X	V	V
P. Tielemans	V	X	X	V	X	X	X
H. Timbremont	--	V	V	V	--	X	X
G. Verbeke	X	X	X	V	X	X	X
E. Baudhuin	X	X	X	X	X	X	X
C. Van der Auwera	--	V	V	--	--	--	--
Brussels Gewest	--	V	--	--	--	--	--
Waals Gewest	V	X	V	--	X	V	V
Franse Gemeenschap	--	X	--	X	--	V	X
Duitstalige Gemeenschap	X	X	X	X	X	X	V
Vlaamse Gemeenschap (Ch. Steenwegen)	--	X	X	X	V	--	--
Vlaamse Gemeenschap (U. Lenaerts)	--	X	--	X	X	V	V

a. het lid of zijn plaatsvervanger

b. x: aanwezig; v: verontschuldigd; -- afwezig zonder kennisgeving.

2.2. DE TOTSTANDKOMING VAN HET FEDERAAL PLAN INZAKE DUURZAME ONTWIKKELING

Het vorige ICDO-activiteitenverslag beschrijft hoe het voorontwerp van Plan in de loop van 1999 vorm kreeg. Het definitieve voorontwerp werd uiteindelijk op 11 januari 2000 in het Nederlands en het Frans bezorgd aan de drukkerij, de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling en de Staatssecretaris die de verzending aan Kamer, Senaat en de regeringen van de gewesten en gemeenschappen op zich nam.

2.2.1. Het voorontwerp (1 januari-31 januari)

De ICDO verspreidde op 1 januari het voorontwerpplan. Gelijktijdig werden twee begeleidingsbrieven opgesteld. Een eerste brief was gericht aan de gemeente(besture)n en openbare bibliotheken, die alle een exemplaar van het voorontwerp ontvingen. In de brief werd hen gevraagd dit exemplaar ter inzage te leggen en werd de procedure van raadpleging toegelicht. In de tweede brief, gericht aan de burgers en de organisaties die rechtstreeks een exemplaar van het voorontwerp aanvroegen, werd eveneens duidelijk gemaakt hoe men kon deelnemen aan de raadpleging. De ICDO stelde ook een summiere vragenlijst op die eventueel in het kader van de raadpleging kon gebruikt worden. Deze vragenlijst omvatte een facultatief in te vullen luik met persoonsgegevens die later zouden gebruikt worden om een profiel op te stellen van de personen die reageerden (zie 2.3.1, CDO-rapport).

De Staatssecretaris schreef op 20 januari een brief aan de ICDO om haar te danken voor het voorontwerp. In deze brief vroeg hij echter ook de ICDO om de in het voorontwerp opgenomen maatregelen budgettair te vertalen. Enerzijds werd zo het ontwerp dat in een volgende fase voorgelegd zou worden aan de Minister-raad beter onderbouwd. Anderzijds zou dat de verschillende departementen toelaten deze voorstellen reeds te integreren in hun voorbereiding van de begroting 2001. Zo zou deze begroting de opties weerspiegelen die de regering zal nemen wanneer ze binnen de wettelijke procedure later het eerste federale Plan zou goedkeuren.¹

In hetzelfde schrijven vroeg de Staatssecretaris ook een concreet voorstel te formuleren over de tijdens de raadpleging noodzakelijke bijkomende hulp. Bovendien stelde hij 1,5 miljoen BEF in het vooruitzicht voor de versterking van het secretariaat in de tweede helft van 2000.

2.2.2. De raadpleging (11 januari-10 april/1 februari-31 maart)

De laattijdige publicatie van het koninklijk besluit van 9 januari 2000 betreffende de algemene regels van de raadpleging (Belgisch Staatsblad 14 januari 2000) en het ontbreken van budgettaire middelen maakten het voor de ICDO materieel onmogelijk om haar rol binnen de raadpleging te vervullen. Deze werd dan ook in hoofdzaak georganiseerd door het kabinet van de Staatssecretaris, O. Deleuze.

De raadpleging werd aangekondigd via een persconferentie die doorging op 20 januari 2000, waarbij het voorontwerp en de procedure van raadpleging voorgesteld werden door de Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling, O. Deleuze, de Minister van Economische Zaken en Wetenschapsbeleid, R. Demotte, en de voorzitter van de ICDO, F. Sonck. Na de persconferentie volgde een mediacampagne (regeringsmededeling op TV op 1 februari, berichten in de geschreven pers rond 22 januari en 5 februari) verzorgd door de Federale Voorlichtingsdienst (FVD).

1. "à traduire les propositions de mesures contenues dans son avant-projet de plan en termes budgétaires afin de mieux étayer le projet de plan qui sera soumis au Conseil des Ministres et de permettre à l'ensemble des départements fédéraux d'incorporer dès à présent ces propositions dans le processus de préparation du budget pour l'année budgétaire 2001 afin que ce budget puisse refléter les options que le gouvernement prendra lorsqu'il approuve le premier plan fédéral à l'issue de la procédure légale", uit brief van O. Deleuze, 20 januari 2000.

Deze dienst verzorgde ook, vóór de start van de raadpleging, de verzending van één exemplaar van het voorontwerp aan elke gemeente en openbare bibliotheek, met de bedoeling dat dit gedurende de ganse raadplegingsperiode ter inzake lag op het gemeentehuis of in de bibliotheek. De FVD opende een Postbus 3000 waar, onder meer via in de pers verschenen bestelformulieren, gratis exemplaren van het voorontwerp konden worden bekomen.

Op 20 januari opende de ICDO haar website www.ICDO.fgov.be, waar het voorontwerp kon ingezien en afgedrukt worden. Terzelfder tijd werd, los van de ICDO en gefinancierd door het kabinet, een begeleidende website www.billy-globe.org geopend die gedurende de hele raadpleging voor informatie en animatie zorgde.

Er werden in totaal 14 000 gedrukte exemplaren van het voorontwerp verstuurd. Het document werd nog eens 4 200 maal geraadpleegd op de websites.

Het kabinet stelde een begeleidingscommissie samen met naast een vertegenwoordiging vanuit het kabinet, de ICDO, de TFDO en de FRDO ook een aantal wetenschappers. Deze begeleidingscommissie hoorde tijdens een eerste vergadering verschillende onderzoekers en ambtenaren die voorheen reeds betrokken waren bij een raadpleging van de bevolking. Tijdens een volgende vergadering bracht ze een positief advies uit over een voorstel van de TFDO over de wijze om de resultaten van de raadpleging te verwerken. Dit voorstel omvatte een tijdelijke versterking van het ICDO-secretariaat voor de ontvangst en registratie van de reacties, het nagaan van de ontvankelijkheidscriteria, de doorzending van de reacties voor verwerking en in een latere fase het verzenden van een ontvangstmelding/bedankbriefje. Daarenboven betrof het voorstel de inschakeling van een extern studiebureau (universitaire onderzoeksinstelling of private consultancyfirma) voor een eerste verwerking van de opmerkingen en een analyse van de raadpleging. Op basis hiervan werden twee contracten afgesloten. Eén onderhandse overeenkomst tussen de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Staatssecretaris O. Deleuze en het Federaal Planbureau liet de ICDO toe gedurende enkele maanden één medewerker aan te werven voor de eerste opdracht. Voor de tweede opdracht werd een overeenkomst afgesloten met het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling van de Rijksuniversiteit Gent (verder CDO) op basis van een toewijzing in de context van een dienstenopdracht voor onderzoek en ontwikkeling.

Het kabinet legde een sprekerslijst aan met een vijftigtal deskundigen, waaronder, naast ICDO- en TFDO-leden, ook personen vanuit NGO's en universiteiten. Deze mensen werden vóór de start van de officiële raadpleging van de bevolking éénmaal samengebracht op 25 januari. Intussen nam het kabinet het initiatief om een twintigtal activiteiten rond het voorontwerpplan financieel te ondersteunen. De begeleidingscommissie trad bij de selectie van deze initiatieven als raadgevend comité op. Tijdens de raadplegingsperiode werden meer dan 100 debatten, studiedagen, informatievergaderingen en voorstellingen van het voorontwerp georganiseerd.

De ICDO besteedde hierbij bijzondere aandacht aan de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling, waar het voorontwerp voorgesteld werd op 20 januari (dag van de persconferentie) en aan het College van Secretarissen-generaal, waar leden van het ICDO-bureau het voorontwerp gingen voorstellen op 31 januari. Het was de bedoeling, via deze voorstelling voor het College, elke secretaris-generaal uit te nodigen om een soortgelijke voorstelling en bespreking van het voorontwerp te

organiseren binnen elk federaal ministerie, gezien het voorontwerp voor elk ervan bepaalde nieuwe opdrachten bevatte. Een dergelijke bespreking vond later effectief binnen enkele directieraden plaats.

De raadpleging liep van 11 januari tot 10 april voor de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling, de Wetgevende Kamers en de gewest- en gemeenschapsregeringen. Voor de bevolking en de organisaties liep de raadpleging van 1 februari tot 31 maart.

2.2.3. Methodologie gevolgd voor het verwerken van de resultaten van het openbaar onderzoek

In het kader van het openbaar onderzoek 2000 over Duurzame Ontwikkeling werden 2104 reacties ontvangen. Ze zijn op te splitsen als volgt:

- 1887 ontvankelijke reacties
- 129 onontvankelijk wegens laattijdigheid
- 88 onontvankelijk omwille van een andere reden.

De adviezen van de FRDO en de gewest- en gemeenschapsregeringen werden afzonderlijk behandeld omdat de einddatum voor deze instellingen 10 april 2000 was en omdat voor het advies van de FRDO de wet uitdrukkelijk een motiveringsplicht voor eventuele afwijkingen ervan voorschrijft.

Een procedure, bestaande uit vijf fasen, werd op punt gesteld om de resultaten van dit eerste openbaar onderzoek in uitvoering van de wet van 5 mei 1997 te verwerken.

De eerste fase bestond uit het registreren en het nagaan van de ontvankelijkheid van de reacties. Het ICDO-secretariaat nam deze taak waar. De tweede fase was het verwerken van de reacties en de opsplitsing ervan in opmerkingen naar de verschillende delen van het plan. Dat nam het CDO (Centrum voor Duurzame Ontwikkeling) op zich. De derde fase omvatte een analyse van de opmerkingen en het formuleren van voorstellen van verschillende mogelijke amendementen op het voorontwerp van Plan. De TFDO (Task Force Duurzame Ontwikkeling van het Federaal Planbureau) voerde dit uit. De vierde fase bestond uit een bespreking van deze voorstellen en van de eventuele afwijkingen van de ontvangen adviezen en uit de opmaak van het ontwerp van Plan en het voorstel voor motivering voor het afwijken van het advies van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling. Dat was een opdracht voor de ICDO. De vijfde en laatste fase betrof de nazorg van het openbaar onderzoek.

De reacties van de deelnemers aan het openbaar onderzoek werden na het onderzoek van de ontvankelijkheid verknipt en verdeeld in verschillende "opmerkingen", die in de mate van het mogelijke toegewezen werden aan een specifieke paragraaf van het voorontwerp van Plan, aan een planonderdeel of aan het Plan in zijn geheel.

Er werden eveneens algemene opmerkingen onderscheiden die niet rechtstreeks betrekking hadden op de inhoud van het Plan. Het ging, naast opmerkingen van algemeen filosofische aard, over een aantal opmerkingen die het evenwicht tussen de verschillende componenten van duurzame ontwikkeling in vraag stelden of juridische en/of politieke kanttekeningen plaatsten bij het statuut van het openbaar onderzoek en het Plan.

De reacties op het openbaar onderzoek werden anoniem gemaakt met weliswaar een verwijzing naar grote groepen van actoren: “burgers”, “organisaties”, “instellingen” of “andere”. Met “burgers” wordt verwezen naar individuele reacties. De categorie “organisaties” bevat de georganiseerde maatschappelijke groepen in de privé-sector, terwijl “instellingen” verwijst naar overheidsinstellingen. De categorie “andere” is een restcategorie die minder gedefinieerde groepen bevat, zoals klasgroepen, families...

Deze opmerkingen werden vervolgens verdeeld in zeven “thematische bestanden” die direct betrekking hadden op de structuur en de inhoud van het plan en aansloten bij evenveel werkgroepen die de ICDO oprichtte om de reacties te bespreken.

De TFDO stelde vervolgens methodologische fiches op voor de paragrafen van het voorontwerp van plan, waarop reacties ontvangen werden. Deze fiches bevatten in functie van de ingezamelde opmerkingen, meestal meerdere alternatieve amenderingsvoorstellen, naargelang door de ICDO beslist zou worden in welke mate en met welke opmerkingen rekening zou gehouden worden. Deze fiches geven ook een voorstel van motivering voor de eventuele beslissing om met die opmerkingen geen rekening te houden of er eventueel van af te wijken. Het ICDO-bureau gaf concrete aanwijzingen voor de vorm en inhoud van deze amenderingsvoorstellen om aldus een coherente structuur van en de inhoudelijke evenwichten binnen het ontwerp te verzekeren. Door dit voorbereidende werk van de TFDO kon de interne coherentie van het latere ontwerp van Plan maximaal verzekerd worden.

2.2.4. Het ontwerpplan (11 april- 10 juni)

De ICDO verwerkte de opmerkingen en adviezen in twee fasen: een voorbereiding in werkgroepen en een definitieve beslissing in plenaire vergadering.

Zeven werkgroepen werden opgericht om tijdens zeven opeenvolgende vergaderingen van een ganse dag de resultaten te verwerken van de publieke raadpleging met gebruikmaking van de volgende instrumenten en documenten:

- de zeven bestanden van de opmerkingen die het CDO samenvatte;
- de zeven bestanden van de methodologische fiches die de TFDO voorbereidde;
- het advies van de FRDO en de adviezen van de regeringen van de gemeenschappen en gewesten.

De vergaderingen stonden open voor alle ICDO-leden, die zich bovendien konden laten vervangen of vergezellen door andere experts van hun ministerie of openbare instelling. Gemiddeld waren steeds een 12-tal personen aanwezig. Het voorzitterschap van elke werkgroep werd toevertrouwd aan een ICDO-lid (de vijf bureauleden en twee vrijwilligers) dat niet rechtstreeks bij de behandelde problematiek betrokken was en dus, waar nodig, bemiddelend kon optreden.

- Groep nr. 1: “Versterking van de rol van de grote maatschappelijke groepen”;
4 mei, voorzitter D. De Brucq;
- Groep nr. 2: “Wijziging van consumptiepatronen en productiewijzen”
5 mei, voorzitter N. Henry;
- Groep nr. 3: “Beginnelsen, thema’s en doelstellingen + 10 richtsnoeren”
8 mei, voorzitter F. Sonck;
- Groep nr. 4: “Acties inzake armoede en sociale uitsluiting – overmatige schuldenlast – milieugezondheidskunde”,
9 mei, voorzitter N. Dery;
- Groep nr. 5: “Acties inzake landbouw – mariene milieu – biodiversiteit”
10 mei, voorzitter J. Verschooten;
- Groep nr. 6: “Middelen ter implementatie”
11 mei, voorzitter M. De Win;
- Groep nr. 7: “Acties energie – vervoer – ozon- en klimaatwijziging”
12 mei, voorzitter L. Timmermans.

De resultaten van de werkgroepen werden in twee documenten samengebracht:

- een voorstel van ontwerp van plan samengesteld op basis van de geamendeerde paragrafen waarrond binnen de werkgroep een consensus bestond en met de alternatieve voorstellen waarrond nog een beslissing diende genomen te worden tijdens de plenaire vergadering;
- een voorstel tot motivering van afwijking van het advies van de FRDO.

Beide documenten werden aan de leden van de ICDO bezorgd tezamen met een tweede versie van het ontwerp waarin de wijzigingen ten opzichte van de tekst van het voorontwerp van plan duidelijk werden aangewezen. Aan het einde van elke paragraaf werd ook tussen haakjes de oorsprong vermeld van de doorgevoerde wijzigingen (burger, organisatie, instellingen... of soms zuiver redactioneel).

Tijdens de plenaire ICDO-vergadering op 22 mei, werden deze twee documenten onderzocht en, na een laatste inhoudelijke discussie en beslissing over de paragrafen waarover binnen de werkgroepen geen overeenstemming kon worden bereikt, goedgekeurd.

Tijdens dezelfde vergadering werd ook de (door de Staatssecretaris gevraagde) tabel met de budgettaire noden verbonden aan het ontwerp, goedgekeurd.

Deze budgettaire invulling verliep niet eenvoudig. Vele ICDO-leden vroegen zich af of de ICDO hiervoor wel de aangewezen instelling was en wezen erop dat zij op geen enkele manier betrokken zijn bij het opstellen van de begrotingsvoorstellen binnen hun ministerie. Gezien het evenwel duidelijk was dat alleen de ICDO, in deze fase van de voorbereiding van het Plan, de opstelling van zo'n tabel kon verzorgen, werd toch beslist een tabel met budgettaire noden op te stellen.

Na deze beslissing doken echter pas de echt moeilijke vragen op. Welke concrete timing wordt voor de verschillende acties vooropgesteld? Hoe het onderscheid maken tussen acties die alleen met nieuwe bijkomende middelen kunnen verwezenlijkt worden en andere die eventueel met een verschuiving van beschikbare middelen kunnen gerealiseerd worden? Als we nieuwe bijkomende middelen vragen, moeten we dan compensaties voorstellen? Als verschuivingen, volgens

de ICDO mogelijk zijn, hoe kunnen we dan ervoor zorgen dat deze zich ook realiseren? Hoe behandelen we horizontale programma's zoals bv. de aanstelling van eco-adviseurs binnen alle departementen? Wordt dit als één voorstel op ministerraad gebracht of gaat elk departement afzonderlijk een dossier indienen? Quid met acties die door meerdere departementen tezamen dienen ondernomen? Hoe kan de ICDO ervoor zorgen dat deze acties gelijktijdig kunnen starten en we niet belanden in situaties waar het ene departement wel over de nodige middelen beschikt en het andere niet? Proberen we voorstellen te identificeren voor de begrotingscontrole 2000, voor de begroting 2001, of voorzien we van bij de aanvang een meerjarenprogramma? Quid ook met acties die al in het Regeerakkoord opgenomen zijn en dus ook zonder het Plan normaliter zouden moeten gefinancierd worden?

Uiteindelijk werd beslist om te werken aan een identificatie van alle met het Plan verbonden budgettaire noden voor de periode 2001-2003, waarbij een onderscheid zou gemaakt worden tussen tijdelijke en permanente behoeften en behoeften voor individuele acties van één departement afzonderlijk en deze die een optreden van meerdere departementen tezamen vergen.

Alle ICDO-leden zijn, op basis hiervan, binnen hun departement op zoek gegaan naar de nodige elementen. Het resultaat van deze zoektocht werd samengebracht in een tabel die tezamen met het ontwerp van Plan aan de Regering werd overgezonden. Deze tabel werd bovendien onderworpen aan het advies van de Inspectie van Financiën. De korpschef, mevrouw Roland-Bayet, bracht dat uit op 19 juni 2000.

2.2.5. Het federaal Plan (11 juni-19 september)

Op 10 juni werd het ontwerp van federaal Plan doorgezonden aan alle regeringsleden. De ministerraad van 16 juni verwees het ontwerp naar een interkabinettenwerkgroep, die meerdere vergaderingen wijdde aan een grondige bespreking van de ontwerpstekst.

Op 20 juli werd het federaal Plan goedgekeurd, weliswaar “op voorwaarde dat rekening gehouden wordt met de opmerking van de Minister van Begroting dat de uitvoering van het Plan plaats zal vinden met een maximaal gebruik van het beschikbare personeel en de beschikbare financiële middelen en, wanneer noodzakelijk, via verschuivingen”¹. Bovendien werd hier nog aan toegevoegd dat “wat betreft de uitvoering van het Plan overeengekomen werd dat elk individueel dossier onderworpen wordt aan de budgettaire en administratieve controle”². De redactie van de verantwoording voor de afwijkingen van het advies van de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling werd doorverwezen naar een interkabinettenwerkgroep.

-
1. “à condition que l'on tienne compte de l'observation du Ministre du Budget que l'exécution du Plan se fera par l'engagement maximal des moyens humains et financiers disponibles, et si nécessaire par des réaménagements”, notificatie ministerraad 20 juli 2000.
 2. “en ce qui concerne l'exécution du Plan fédéral, il est convenu que chaque dossier individuel sera soumis au contrôle administratif et budgétaire”, notificatie ministerraad 20 juli 2000.

Uiteindelijk werd het koninklijk besluit geagendeerd en goedgekeurd op de ministerraad van 15 september. De notificatie bevat nogmaals de bevestiging van beide reeds vermelde randvoorwaarden: de uitvoering van het Plan dient maximaal te geschieden binnen de beschikbare middelen en elk dossier dient afzonderlijk de gebruikelijke administratieve en budgettaire procedure te volgen. Het Plan krijgt dus geen voorkeursbehandeling.

Het koninklijk besluit van 19 september 2000 stelde het Plan uiteindelijk vast, samen met de motivering voor de afwijkingen van het FRDO-advies. Dit koninklijk besluit bepaalt de geldigheidsduur ervan op vier jaar vanaf de datum van het koninklijk besluit (dus van 19 september 2000 tot en met 18 september 2004). Het Plan werd bij uittreksel gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 17 oktober 2000.

Exemplaren van het Plan kunnen in het Nederlands, Frans, Duits en Engels verkregen worden op het kabinet van de Staatssecretaris. Het Plan (evenals de bijhorende documenten) kan ook geconsulteerd worden op de ICDO-website.

2.3. OPVOLGING VAN HET FEDERAAL PLAN INZAKE DUURZAME ONTWIKKELING

2.3.1. Nazorg van het openbaar onderzoek

Binnen het krappe tijdsbestek (twee maanden tussen het afsluiten van de adviesperiode en de voorlegging van het ontwerp aan de regering) was het voor de ICDO alleen mogelijk om de resultaten van de raadpleging te integreren in het ontwerpplan en een voorstel tot motivering van afwijking van het FRDO-advies op te maken. Enkele maatregelen werden genomen binnen de nazorg van het openbaar onderzoek.

Op 31 mei werd een bedankbrief verstuurd aan alle burgers en organisaties die gereageerd hadden tijdens het openbaar onderzoek. De brief legt bondig de procedure uit die de ICDO volgde om het ontwerp van Plan te realiseren. Hij vestigt ook de aandacht op de documenten die op de website van de ICDO zullen geplaatst worden op 16 juni, dus na voorlegging van het ontwerp aan de regering¹. Het publiek kan deze raadplegen om beter de verschillende elementen te begrijpen die betrekking hebben op het openbaar onderzoek. Het gaat om volgende teksten:

- de volledige tekst van het ontwerp van Plan (opgesteld in het Frans en het Nederlands) met in bijlage de budgettaire tabel;
- een volledige versie van dit ontwerp van Plan (in het Frans en het Nederlands) waarbij de wijzigingen ten opzichte van het voorontwerp van Plan zijn aangeduid;
- het advies van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling en de adviezen van de gewest- en gemeenschapsregeringen;
- en ten slotte, een begeleidingsdocument van de ICDO, dat tezamen met het ontwerpplan overgemaakt werd aan de regering en dat de wijze van verwerking van de adviezen en opmerkingen op een gedetailleerde wijze behandelt.

1. deze documenten kunnen nog steeds geconsulteerd worden op de website <http://www.ICDO.fgov.be>

Hiernaast werden tijdens het najaar maatregelen genomen ter attentie van de openbare diensten die meer wensten te weten te komen over de resultaten van de raadpleging. Gedurende enkele maanden organiseerde de ICDO een contactpunt dat tot taak had de opmerkingen te valoriseren¹ die, voor drie redenen niet opgenomen waren in het ontwerp van Plan: het betrokken bevoegdheidsniveau (een aantal opmerkingen hadden bijvoorbeeld betrekking op gewest- of gemeenschapsbevoegdheden, zoals onderwijs, lichtvervuiling,...), te gedetailleerde opmerkingen (sommige reacties bevatten meerdere bladzijden die zeer gedetailleerd ingaan op een of andere actie, opgenomen in het voorontwerp, wat soms zeer waardevolle informatie is voor het departement dat bij deze actie betrokken is maar onmogelijk in het Plan een plaatsje kon vinden zonder een aantal evenwichten in gevaar te brengen) of thema's die niet aansluiten bij het Plan (bepaalde burgers en organisaties formuleerden over bv. het fiscale instrument een aantal opmerkingen rond de bestrijding van fiscale fraude of het rechtvaardiger verdelen van de belastingdruk, terwijl het Plan zich vooral toespitste op een "vergroening" van de fiscaliteit). Deze elementen die niet in het ontwerp werden geïntegreerd, kregen, door ze ter beschikking te stellen van de betrokken overheidsdiensten toch nog een nuttige bestemming. Dat sluit zeker aan bij de opzet van de raadpleging.

Tenslotte heeft de ICDO van bij de aanvang aangedrongen op een transparant proces. Dit verklaart waarom alle documenten, inclusief het ontwerp dat aan de ministerraad bezorgd werd, op de website werden gepubliceerd. Het is evenwel duidelijk dat voor deze transparantie een aantal documenten ontbreken. Door een gebrek aan middelen kon er geen werk gemaakt worden van een synthese van de verkregen adviezen en van een globaal document met de motivering van de doorgevoerde aanpassingen. Het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling (RU Gent) analyseerde uit hoofde van het bovenvermelde contract wel de deelname aan de raadpleging (wie, welke thema's, ...). Het eindrapport van dit onderzoek is ondertussen ook opgenomen op de ICDO-website.

2.3.2. Opvolging Federaal plan inzake duurzame ontwikkeling

Na de publicatie van het Plan startte de ICDO de discussie over de wijze waarop in de toekomst een adequate opvolging van de verschillende acties opgenomen in het Plan zou kunnen verzekerd worden. Een eerste stap hiertoe bestond uit het identificeren van de in het Plan opgenomen acties. Het secretariaat legde zo'n lijst voor waarbij de structuur van het Plan werd gevolgd en aan de acties een nummer werd toegekend op basis van de alinea waarin ze vermeld worden.

Het secretariaat legde ook een voorstel neer van fiche waarin alle nuttige gegevens voor de opvolging van de verschillende acties zouden opgenomen worden. Deze fichestructuur vormde het voorwerp van meerdere besprekingen zowel binnen het ICDO-bureau als de ICDO-algemene vergadering, als met de TFDO-leden (gezien deze fiches ook nuttig kunnen gebruikt worden voor de beschrijving, analyse en evaluatie van het gevoerde federale duurzame ontwikkelingsbeleid, dat een onderdeel vormt van de federale rapporten waarin de wet van 5 mei 1997 voorziet).

Op de vergadering van 4 december werd een consensus bereikt over de structuur van de fiche en de elementen die erin dienen opgenomen te worden.

1. met naleving van de wet van 8 december 1992 op de bescherming van het privé-leven.

Op basis van dit akkoord werd alle leden gevraagd om binnen de lijst met acties uit het Plan de acties aan te wijzen waarvoor het regeringslid dat hij/zij vertegenwoordigt of het ministerie waar hij/zij deel van uitmaakt hoofdverantwoordelijke dan wel betrokkene is.

Wie hoofdverantwoordelijke is voor een actie zal zorg dragen voor de invulling en regelmatige actualisering van de betreffende fiche. Wie meewerkt aan een actie zal gevraagd worden de nodige elementen voor het invullen en actualiseren van de fiche te leveren. Het is de hoofdverantwoordelijke die dit coördineert. Tegelijk werd afgesproken dat de rapporten van de leden voor het jaar 2000 zich onder meer zouden baseren op deze identificatie van verantwoordelijkheden.

Aan de informaticacel van het Federaal Planbureau werd gevraagd een databank te ontwerpen die dienst kan doen als onthaalstructuur voor de verschillende fiches op een manier die toelaat regelmatig een aantal algemene gegevens voor de uitvoering van het Plan op te vragen.

Wat deze opvolging betreft werd op de vergadering van 4 december ook specifieke aandacht besteed aan het probleem van de indicatoren en wat hierrond vooral in de paragrafen 640 en 783 van het Plan wordt vooropgesteld (onder meer het aanwijzen van indicatorenverantwoordelijken in de ministeries, de identificatie van reeds bestaande en nuttige, maar nog aan te maken indicatoren, het opzetten van gegevensverzameling waar dit alsnog ontbreekt,...). Ook hierrond zal vanuit de ICDO een bevraging van alle ministeries in het voorjaar 2001 gestart worden.

2.4. EVALUATIE VAN DE WET VAN 5 MEI 1997

In het activiteitenrapport 1999 werd reeds melding gemaakt van de opdracht die de ministerraad op 29 oktober 1999 aan de Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling gaf om na de goedkeuring van het eerste Plan in de tweede jaarhelft van 2000 de wet van 5 mei 1997 te herzien op basis van de ondertussen opgedane ervaring.

De ICDO wijdde in het najaar drie opeenvolgende vergaderingen aan dit onderwerp. Op basis van een uitgebreide informatienota werd op de vergadering van september een eerste vrije gedachtenwisseling georganiseerd. In oktober werd een eerste sneuvelversie van het advies besproken dat na aanpassing in november werd goedgekeurd (zie bijlage 1).

De ICDO-leden verbinden in het algemeen vele onduidelijkheden in de wet van 5 mei 1997 over het statuut van de leden, de inbreng van de gewesten en gemeenschappen, de organisatie en het statuut van de raadpleging, de vorm en inhoud van het voorontwerp,... in belangrijke mate met het vernieuwende karakter ervan. Uiteindelijk pleit het advies ervoor om op vele van deze vragen een antwoord te geven vanuit de praktijk eerder dan vanuit een strak juridisch kader en dit mede omwille van het feit dat zaken zoals de relatie regering versus overheidsdiensten, het betrekken van burgers bij het beleid en dergelijke, op dit ogenblik in beweging zijn.

Minder open is het advies inzake de timing waarin de wet voorziet en de budgettaire invulling die uiteindelijk zou moeten gegeven worden aan de wet.

Voor de timing wordt gepleit om in de toekomst meer tijd ter beschikking te stellen van de ICDO voor de verwerking van de raadpleging en dus voor het

omvormen van het voorontwerp tot ontwerp. De momenteel in de wet opgenomen 60-dagetermijn, die alleen kon worden gerespecteerd door een uitzonderlijke inspanning van alle betrokkenen, zou moeten opgetrokken worden tot 90 dagen. Alleen zo kan ook in deze fase de nodige zorg besteed worden aan een degelijke redactie en vertaling van het ontwerp. Aanvullend hierbij werd in een begeleidend schrijven de aandacht van de regering getrokken op het feit dat het eerste Plan 2000-2004 loopt tot 18 september 2004, waardoor het volgende Plan, volgens de bepalingen van de huidige wet, drie maanden vóór het aflopen van dit Plan, of met andere woorden, op 18 juni 2004 dient goedgekeurd te zijn. Het lijkt wenselijk de looptijd van het eerste Plan te laten voortduren tot 31 december 2004.

Rekening houdend met de verkiezingen medio 2003 moet het zo mogelijk zijn om een voorontwerp van tweede federaal Plan klaar te hebben tegen eind 2003 (inhoudelijk op 31 oktober, hertaald en aantrekkelijk gepresenteerd tegen 31 december). De raadpleging kan dan, zowel voor de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling als voor de bevolking, lopen van 1 januari tot 31 maart. De verwerking ervan tot een ontwerp van Plan kan dan plaatsvinden van 1 april tot 30 juni, waarna de regering tot 30 september tijd heeft om het uiteindelijk Plan te finaliseren.

Naast de timing vormt ook de budgettaire invulling van het Plan een belangrijk aandachtspunt. Het opstellen van een budgettaire tabel als bijlage bij het ontwerp, leidde uiteindelijk niet tot het reserveren van een begrotingsenveloppe voor een duurzame ontwikkelingsbeleid. Elke minister werd voor zijn duurzame-ontwikkelingsinitiatieven verwezen naar de gewone administratieve en budgettaire procedure. Het Plan krijgt hierdoor dus zeker niet de erkenning en het politieke gewicht dat wel toegekend wordt aan andere projecten, ook al vormde duurzame ontwikkeling binnen het regeerakkoord één van de hoofdthema's voor het beleid van deze regering.

2.5. DIVERSEN

2.5.1. Activiteitenrapport ICDO 1999

De ICDO besprak het activiteitenrapport 1999 tijdens de vergaderingen van 14 februari en 24 maart. Aangezien de jaarwerking 1999 bijna volledig gewijd was aan het opstellen van het voorontwerp van Plan, waarin de inbreng van de verschillende ministeries gecentraliseerd werd, besliste de ICDO om uitzonderlijk voor 1999, geen afzonderlijke rapportering van het duurzame ontwikkelingsbeleid in de verschillende ministeries en publieke instellingen te publiceren.

2.5.2. Werkgroepen

In 2000 startte de ICDO ook geen (thematische) werkgroepen. De werking was immers volledig afgestemd op het samenbrengen van elementen voor het centrale document: het Plan. Alleen de werkgroep 'greening' zette haar activiteiten verder en leverde elementen voor het Plan en de opvolging ervan, onder meer voor het opstellen van boordtabellen door de ministeries aangaande energieverbruik, enz. (zie bijlage 2).

In navolging van het Plan zal, zodra het ICDO-secretariaat versterkt is, opnieuw onderzocht worden welke werkgroepen dienen gestart te worden vanuit de ICDO of met welke bestaande werkgroepen contact dient opgenomen te worden om zo de kansen op het welslagen van het Plan te maximaliseren.

2.5.3. ICDO-secretariaat

Het ICDO-secretariaat werd bij de oprichting toevertrouwd aan het Federaal Planbureau zonder dat er voor deze nieuwe opdracht bijkomende middelen verstrekt werden of andere opdrachten wegvielen. Het enthousiasme waarmee deze opdracht tijdens de eerste jaren werd ingevuld, kon het gebrek aan middelen wel enigszins compenseren, maar vormt hiervoor op middellange termijn evenwel geen volwaardig alternatief.

Het feit dat de Staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling middelen kon vrijmaken op zijn begroting om tijdens de raadpleging één administratieve kracht aan te werven, was een welkome versterking.

Vanaf augustus 2000 was 1,5 miljoen BEF beschikbaar waardoor tot het einde van 2000 twee wetenschappelijke medewerkers konden ingezet worden voor de nazorg van de consultatie en het opstellen van de fiches en de lijst met acties, nodig voor de opvolging van de uitvoering van het Plan. Aangezien dit evenwel geen structurele financiering betrof, zochten en vonden beide personen tegen het jaareinde een meer stabiele werksfeer.

Vanaf 2001 zou het ICDO-secretariaat beschikken over een jaarlijkse begroting ten belope van 5 miljoen BEF. Op basis hiervan werd ondertussen met het Federaal Planbureau een overeenkomst gesloten voor de terbeschikkingstelling van twee wetenschappelijke medewerkers, waarvoor ondertussen een aanwervingsprocedure werd gestart.

3. Duurzame ontwikkelingen?

2000 is voor de ICDO het jaar waarin het eerste federaal Plan duurzame ontwikkeling werd uitgevaardigd. Het was ook een jaar waarin zowel via de deelname aan infovergaderingen tijdens de openbare raadpleging, als bij de voorbereiding van het advies betreffende de wet van 5 mei 1997 zeer vele vragen rezen. Meer vragen dan antwoorden soms. Bovendien beweegt ook onze werkomgeving.

Het Copernicusproject reorganiseert de verschillende ministeries en omvat onder meer ook de oprichting van een programmatorische overheidsdienst voor duurzame ontwikkeling (POD-DO). De ICDO werd ter zake op geen enkel ogenblik geconsulteerd en vindt ook vandaag weinig of geen concrete antwoorden op een aantal fundamentele vragen over de wijze waarop deze POD-DO zich zal verhouden tot de ICDO of meer algemeen tot de wet van 5 mei 1997.

De staatshervorming zal, met de overdracht van nieuwe bevoegdheden aan de gewesten en gemeenschappen, tijdens de volgende jaren de uitvoering van het federaal Plan doorkruisen. De vraag naar een gecoördineerde nationale aanpak wordt hierdoor versterkt.

Ten slotte wordt sinds einde 1999 een herziening van de wet van 5 mei 1997 in het vooruitzicht gesteld. De FRDO en de ICDO brachten hierover een advies uit. Het is nu wachten op het voorstel van de Staatssecretaris, de beslissing van de minister-raad en de discussie in het Parlement.

Al deze elementen mogen echter de aandacht niet afleiden van de belangrijkste opgave die er nu in bestaat om tijdens de volgende jaren het eerste federale Plan in de praktijk om te zetten.

Om deze uitvoering te begeleiden wordt momenteel een databank opgebouwd. De verschillende ICDO-leden hebben voor hun individuele rapport 2000 de opdracht aanvaard om een overzicht te geven van de acties binnen het federaal Plan waarvoor zij verantwoordelijk zijn. In een aantal gevallen kan bovendien effectief reeds gewezen worden op de eerste belangrijke stappen in de richting van een versterking van de overheidsdiensten, de creatie van werkgroepen, de voorbereiding en goedkeuring van bepaalde plannen (Ozonplan, start discussies nationaal klimaatplan, invulling ontwikkelingsbeleid, ...).

Gezien de ernst van de situatie en de dringende nood om oplossingen te vinden voor een aantal niet of weinig duurzame praktijken binnen onze samenleving, dient er echter zeker voor gezorgd dat deze initiatieven, zowel in aantal als in omvang, tijdens de volgende jaren op een substantiële wijze vermeerderd worden. De ICDO zal hiertoe vanuit haar mogelijkheden zeker haar steentje bijdragen.

Bijlage 1

Een evaluatie van de wet van 5 mei 1997 en de uitvoering hiervan tijdens de voorbije drie jaren

Verwijzend naar de notificatie van de ministerraad van 29 oktober 1999, punt 6, “Exécution de la loi du 5 mai 1997 relative à la coordination de la politique fédérale en matière du développement durable - Premier Rapport fédéral et Plan fédéral en matière de développement durable” en meer bepaald het 2° luidend als volgt:

“2. Après l’accomplissement du premier plan, dans le deuxième semestre de l’an 2000, le Secrétaire d’Etat au Développement durable est chargé de revoir la loi du 5 mai 1997 susmentionnée en fonction de l’expérience liée à l’élaboration de ce premier Plan”;

rekening houdend met het feit dat de ICDO, sinds haar oprichting op 11 september 1997, één van de drie instellingen is die continu met de uitvoering van de wet bezig waren en hierdoor dan ook een bevoorrecht getuige is; en

rekening houdend met de officiële adviesaanvraag die door de heer Staatssecretaris verzonden werd aan de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling met zijn schrijven van 31 augustus 2000;

acht de ICDO, zonder afbreuk te willen doen aan de opmerkingen die door de andere bij de wet betrokken instellingen zullen geformuleerd worden, het wenselijk om op basis van haar eigen ervaring enkele opmerkingen te formuleren die de heer Staatssecretaris kunnen helpen bij de evaluatie van de uitvoering en een eventuele herziening van de bovenvermelde wet van 5 mei 1997.

De ICDO organiseerde een eerste open discussie rond deze problematiek op 18 september en besprak het advies tijdens de vergaderingen van 16 oktober en 6 november. Het voorliggend advies werd tijdens deze laatste vergadering goedgekeurd.

Structuur van de nota:

1. een positieve balans
2. het mandaat van de federale leden
3. DO-cellen
4. een federaal plan
5. timing
6. raadpleging
7. inhoud plan en wisselwerking tussen de verschillende documenten
8. budgettaire opvolging
9. de ICDO-werking
10. samenwerking.

1. Een positieve balans

De Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) maakt globaal een zeer positieve evaluatie van de uitvoering van de wet van 5 mei 1997 en acht het wenselijk in deze zin te kunnen verder werken.

Het is duidelijk dat de eerste drie jaren slechts het begin waren van een leerproces. Gedurende de volgende jaren is er dan ook zeker verder nood aan capacity building (sensibilisatie, informatiedoorstroming, methodologie ontwikkelen,...) binnen de federale instellingen en blijft de behoefte aan een ruime sensibilisatie rond de DO-thematiek zeker groot.

Het werk dat geleverd werd, was (ver)nieuw(end). We voelen ons hierin onderhouden trouwens gesteund door de krachtlijnen van de Copernicus-hervorming waarbinnen de administratie effectief een grotere rol toegewezen krijgt op het vlak van beleidsvoorbereiding, -opvolging, -monitoring en evaluatie.

De opmerkingen die volgen, dienen dan ook in eerste instantie gelezen te worden als suggesties om de werking te verbeteren zonder dat de krachtlijnen van de wet van 5 mei 1997 evenwel in vraag worden gesteld.

Deze grote krachtlijnen zijn volgens de ICDO:

- de cyclus van documenten: tweejaarlijkse federale rapporten, vierjaarlijkse federale plannen, jaarlijkse rapporten ICDO-leden, adviezen FRDO;
- de verschillende agenten: FPB (tweejaarlijks rapport, hulp bij het plan), ICDO (voorbereiding plan, raadpleging en opvolging plan via jaarlijkse rapporten), FRDO (advies vanuit maatschappelijk middenveld), federale regering (goedkeuring plan);
- en specifiek voor ICDO: federale vertegenwoordiging vanuit de ministeries en aanwezigheid van vertegenwoordigers vanuit de gewesten en gemeenschappen.

2. Mandaat ICDO-leden

Een interdepartementale commissie dient, zoals de benaming stelt, effectief vertegenwoordigers van de verschillende ministeries (en publieke instellingen) te omvatten. De wet introduceert voor de federale leden de notie van 'vertegenwoordiging van de regeringsleden'

Uit de discussie rond het wetsontwerp blijkt dat de regering enerzijds voorstander was van een vertegenwoordiging door "hoge" ambtenaren om de continuïteit te verzekeren, maar dit tevens wou koppelen aan een politieke "verantwoordelijkheid". Beleidsvoorbereiding en -opvolging kunnen inderdaad niet gebeuren in een politiek vacuüm.

In het eerste ICDO-activiteitenrapport (maart 1999) werd gewezen op de moeilijkheid van dit "dubbel" mandaat. Ondertussen werd dit mandaat onder meer ter gelegenheid van de voorbereiding van het eerste plan, voldoende verduidelijkt. De ICDO-leden worden aangewezen door de regeringsleden, maar hebben geen individueel mandaat waarbij ze hun minister formeel verbinden. In dit opzicht is de ICDO dus ook geen interkabinettenwerkgroep waarbinnen leden een mandaat

hebben om te spreken en beslissingen te nemen namens hun minister. Eventueel dient deze invulling formeel bevestigd te worden.

Een probleem dat evenwel blijft bestaan is de band die de wet legt tussen het ICDO-lid en de ministeries en publieke instellingen die vallen binnen de bevoegdheid van het regeringslid dat hem aanwijst. In de praktijk hebben de ICDO-leden meestal geen contact met deze publieke instellingen (of korpsen zoals de rijks-wacht of de magistratuur). Bovendien moeten we vaststellen dat het risico bestaat dat in functie van de verdeling van ministerportefeuilles, die niet steeds de indeling van de ministeries volgt, toch wel belangrijke diensten zonder een rechtstreekse vertegenwoordiging zouden kunnen vallen. Eventueel dient dit probleem later opnieuw bekeken te worden op basis van de nieuwe structuur van de overheidsdiensten voortvloeiend uit de Copernicus-hervorming.

3. DO-cellen

Eén ander probleem dat nauw verbonden is met het mandaat van de leden betreft de noodzakelijke ondersteuning van de ICDO-leden vanuit het ministerie en de publieke instellingen die zij vertegenwoordigen. Het is gezien de complexiteit van de behandelde thema's onmogelijk om in de ministeries een ambtenaar te vinden die telkens van de gehele werking op de hoogte is of alle informatie op zijn eentje kan samenbrengen (zelfs mocht hij hiervoor de nodige tijd hebben). Het is dan ook wenselijk en noodzakelijk dat elk ICDO-lid binnen zijn ministerie (en de openbare instellingen die hieraan verbonden zijn) een beroep kan doen op een netwerk van contactpersonen die tezamen een departementale cel DO vormen. Deze cel zou dan instaan voor de noodzakelijke verzameling en doorstroming van informatie (ook met betrekking tot de budgettaire gegevens) tussen de ICDO en het ministerie. Een dergelijke aanpak vergt volgens de ICDO een versterking van de band tussen het ICDO-lid en zijn administratie en een duidelijke betrokkenheid van de leidinggevende ambtenaren (via o.m. het college van secretarissen-generaal) die een duidelijk mandaat kunnen geven aan het ICDO-lid en er ook kunnen voor zorgen dat het ICDO-lid voldoende tijd kan vrijmaken voor en kan beschikken over de nodige omkadering om zijn mandaat op een ernstige wijze in te vullen (wat vandaag dikwijls niet mogelijk is gezien de ICDO-leden prioriteit dienen te geven aan hun taken binnen het ministerie, dat zeker geen prioriteit toekent aan het mandaat binnen de ICDO). De in de wet voorziene samenwerkingsprotocollen kunnen hierbij een hulpmiddel vormen, maar kunnen anderzijds via een te sterke formalisering van de relatie ICDO-ministerie ook een bedreiging vormen voor een soepele samenwerking.

4. Een federaal plan

Duurzame Ontwikkeling is niet alleen een interdepartementaal, interdisciplinair proces; het is eveneens een opdracht voor alle beleidsniveaus (mondiaal tot lokaal).

Binnen de Belgische staatsstructuur is het vanzelfsprekend dat een DO-beleid op het nationale vlak naast federale ook gewest- en gemeenschapsbevoegdheden omvat. Een strikte afbakening waarbinnen elk beleidsniveau zich uitsluitend beperkt tot de eigen bevoegdheden levert echter zeer onvolkomen en onvolledige werkstukken op (cf. een departementale aanpak). Het is dan ook wenselijk en noodzakelijk dat er overleg en coördinatie plaatsgrijpt tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus. Dit verklaart de uitnodiging (opgenomen in de wet) van de federale overheid aan elk van de gewest- en gemeenschapsregeringen om een vertegenwoordiger binnen de ICDO aan te wijzen. Het statuut van deze vertegenwoordiging dient evenwel (cf. wat hoger staat in punt 2) aangepast te zijn aan het mandaat van de ICDO, dat enerzijds betrekking heeft op beleidsvoorbereiding en anderzijds op beleidsopvolging.

De ICDO is ervan overtuigd dat binnen deze opdracht de aanwezigheid van vertegenwoordigers van gewesten en gemeenschappen nuttig en noodzakelijk is. Deze aanwezigheid tijdens de voorbereidende fase kan immers de latere formele overlegfase vergemakkelijken. De vertegenwoordigers van de gewest- en gemeenschapsregeringen kunnen hierbij optreden als een soort 'verbindingsofficieren' die een brugfunctie waarnemen tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus. Dit veronderstelt een activering van hun rol waarbinnen zij, op dezelfde wijze als de federale ICDO-leden, vanuit het bevoegdheidsniveau dat zij vertegenwoordigen expertise aanbrengen op basis van beleidsnota's, concrete acties, waartoe reeds beslist werd of die het voorwerp kunnen uitmaken van overleg en samenwerking, zonder dat zij hierdoor evenwel hun regeringen formeel verbinden. Eventueel zou dit mandaat binnen een samenwerkingsakkoord kunnen verduidelijkt worden.

5. Timing

De wet van 5 mei 1997 stelt een strakke timing voorop, die omwille van meerdere redenen niet kon gerealiseerd worden. De wet vertrok van:

- een eerste federaal rapport tegen eind 1998, hierna elke twee jaar gevolgd door een nieuw rapport;
 - het eerste federaal rapport verscheen midden 1999 en het volgende zal zeker niet klaar zijn midden 2001 -
- een eerste federaal Plan tegen eind 1999, met het volgende tegen september 2003, waarna een vierjaarlijkse cyclus;
 - het eerste federaal Plan werd evenwel slechts goedgekeurd midden 2000 en loopt tot en met 2004.

Met betrekking tot het federale rapport is het duidelijk dat de samenstelling van de TFSD, die pas kon aangevat worden nadat hiervoor budgettaire middelen voorhanden waren, de vertraging van de publicatie van het eerste rapport volledig verklaart. Voor de volgende rapporten stelt zich eveneens een middelenprobleem. Gezien de ICDO voor het uitschrijven van het voorontwerp en het ontwerp van federaal Plan, wegens het ontbreken van een eigen secretariaat, in belangrijke mate is aangewezen op de hulp van de TFSD van het FPB, is het voor deze kleine groep mensen onmogelijk om een tweejaarlijkse cyclus van rapportering te volgen, wanneer binnen deze twee jaren ook een federaal Plan dient opgesteld te worden.

Met betrekking tot het plan botsten we op een ander timingprobleem, met name dit van de verkiezingen. Binnen de opbouw van een federaal Plan voorziet de wet immers in meerdere vervaldagen:

t: publicatie van het voorontwerp

t → t+3 maanden: raadpleging

t+ 3 maanden → t+ 5 maanden: voorontwerp → ontwerp

t+ 5 maanden → t+ x maanden: interkabinetten, beslissing ministerraad, KB.

Als we ervan uitgaan dat de regering één maand nodig zou hebben om haar besluitvorming in de laatste fase af te ronden (wat ongeveer overeenkomt met de ervaring van het eerste plan 10/6 - 20/7) betekent dit dat de publicatie van het voorontwerp en dus ook de start van de raadpleging ongeveer 6 maanden voor de finale goedkeuring door de ministerraad dient plaats te vinden. Met een einddatum 31/12/1999 betekende dit dus concreet 30/6/1999, met andere woorden, net na de verkiezingen en gelijktijdig met de start van de traditionele vakantieperiode. Gezien de wet erin voorziet dat het tweede plan 3 maanden vóór het einde van de looptijd van het eerste plan dient goedgekeurd te zijn, valt de lancering van de volksraadpleging voor dit tweede en all volgende plannen normaal in volle verkiezingscampagne.

De ICDO is van oordeel dat deze timing best zou worden herzien en in de toekomst bij voorkeur, mits enkele kleine aanpassingen, zou aansluiten bij de timing die voor het eerste plan werd gevolgd. Voor de volgende plannen (concreet in 2004 voor het tweede plan en telkens vier jaar later voor het volgende) zou deze timing er bij voorkeur als volgt uitzien:

publicatie voorontwerp	jaareinde derde jaar planperiode (eind november?)
raadpleging	maart
voorontwerp → ontwerp	april-juni
beslissing ministerraad	juli.

We vestigen graag uw aandacht op enkele kleine wijzigingen binnen deze timing:

- publicatie voorontwerp vóór de start van de raadpleging (tijd nodig voor verzending aan gemeenten, bibliotheken,...),
- raadpleging van de bevolking gedurende drie volle maanden ,

-
- verwerking van de raadpleging: drie in plaats van twee maanden (en dit is een strikt minimum),
 - beslissing op regeringsvlak vóór de “State of the Union” (regeringsverklaring bij de aanvang van het nieuwe parlementaire jaar) en vóór de definitieve begrotingsopmaak voor het volgende jaar (de ministeries kunnen eventuele kredietaanvragen reeds tijdens de bilaterales april/mei indienen op basis van het voorontwerp/ontwerp).

6. Raadpleging

De raadpleging kadert duidelijk binnen de participatieve dimensie van DO, maar de ervaring leert dat ze anderzijds dan weer moeilijk aansluit bij de Belgische traditie als parlementaire democratie. We kunnen hierbij twee elementen onderscheiden: het administratieve versus politieke statuut van het voorontwerp en de moeilijke positie van de verschillende te consulteren organen.

Een eerste probleem dat rees bij de raadpleging bestond er zeker in dat er in hoofde van de bevolking een grote onduidelijkheid bestond met betrekking tot het statuut van het voorontwerp. Vele burgers willen zeker een stem laten horen ten opzichte van het beleid van de regering, maar weten een raadpleging rond een beleidsvoorbereidend document van een ambtenarengroep waarvoor de regering geen verantwoordelijkheid draagt, moeilijk te plaatsen. Dit probleem kan evenwel met een goeie communicatie opgevangen worden.

In de toekomst zal bijzondere zorg besteed worden aan de voorstelling van het voorontwerp van plan om dit alzo ten volle toegankelijk te maken voor de burgers.

Gezien de ICDO niet kon beschikken over de hiervoor bestemde budgettaire middelen, kon ze zelf ook geen invulling geven aan de organisatie van de raadpleging rond het voorontwerpplan, hetgeen nochtans, volgens de wet, wel één van haar opdrachten is. Dit heeft zeker niet bijgedragen tot een efficiënte werking en leidde eveneens tot verwarring met betrekking tot het statuut van de raadpleging. Dergelijke onprettige ervaringen kunnen alleen in de toekomst vermeden worden als de ICDO effectief op basis van de nodige budgettaire middelen de volledige verantwoordelijkheid voor het organiseren van de raadpleging en de rol van centraal aanspreekpunt op zich kan nemen.

Een derde element betreft de adviezen die onder meer gevraagd worden aan de gewest- en gemeenschapsregeringen. Cf. hoger, is de ICDO van oordeel dat het voorontwerpplan een belangrijke rol kan vervullen als beleidsvoorbereidend document op het federale vlak. De vraag dient gesteld of het niet meer aangewezen is om pas in de eindfase en nadat de federale regering het ontwerp heeft onderschreven een formeel overleg met de gewest- en gemeenschapsregeringen over de inhoud van dit plan te organiseren? Het is duidelijk dat deze regeringen moeite hebben om zich binnen een procedure te plaatsen waarbinnen zij geen formele politieke overlegpartner hebben en zij gevraagd worden om uitspraken te doen over actieplannen die zich hoofdzakelijk binnen de federale bevoegdheden situeren.

De wetgevende kamers, die geen advies uitbrachten naar aanleiding van het eerste voorontwerpplan, hadden vermoedelijk eveneens enige problemen om hun rol als hoogste wetgevend orgaan te verzoenen met deze van een adviesorgaan binnen een beleidsvoorbereidende fase. De vraag is dan ook of er voor deze instelling geen specifieke overlegmomenten dienen ingeschreven te worden na de raadpleging van de FRDO en de bevolking, en bv. eerder op initiatief van de bevoegde minister (die de jure ook voorzitter van de ICDO is) waarbij meer rekening gehouden wordt met de formele opdrachten van deze instelling, die toch verwijderd liggen van de 'vrijblijvende' adviesfunctie waartoe de wet hen nu uitnodigt.

Tenslotte wenst de ICDO graag het belang te beklemtonen van zeer regelmatige en doelgerichte sensibilisatiecampagnes rond DO. Het is duidelijk dat informatie- en sensibiliseringsacties zeker zullen bijdragen tot een betere duiding van en visie op de verschillende onderdelen van een DO-beleid bij ruime delen van de bevolking en daardoor ook op een positieve wijze zullen bijdragen tot een inhoudelijke versterking van toekomstige raadplegingsrondes.

7. Inhoud plan en wisselwerking tussen de verschillende documenten

De wet van 5 mei 1997 stelt een zeer ambitieuze inhoud voorop met betrekking tot het federaal Plan (cf. de vijf elementen die volgens alinea 3 van artikel 3 van de wet minstens in het plan dienen opgenomen te worden) Het is duidelijk dat het eerste federaal Plan hier niet volledig aan beantwoordt. Men kan zich bovendien afvragen of het plan effectief zover dient te gaan en naast de beleidsvoorstellen ook een allesomvattende analyse dient te geven. De ICDO wil in dit kader eerder de klemtoon leggen op de noodzakelijke wisselwerking tussen de verschillende documenten waarin de wet voorziet.

Het is duidelijk dat tijdens de volgende jaren de wisselwerking tussen deze verschillende documenten zeker dient versterkt te worden. Een goede planning van het beleid dient een stevige basis te vinden in de analyses en evaluaties van het rapport en dient deze zeker niet te herhalen. Ook dit principe is expliciet opgenomen in de wet (zie eerste zin van artikel 3).

8. Budgettaire opvolging

Het ontwerp van de latere wet van 5 mei 1997 werd goedgekeurd in ministerraad en werd later gestemd in het parlement zonder dat er enig budgettair luik voorzien werd voor de invulling ervan, met uitzondering dan van de FRDO-werking. De ervaring van de voorbije drie jaren waarbij de ICDO systematisch bij de uitvoering van de wet geconfronteerd werd met een gebrek aan de noodzakelijke middelen om deze opdracht op een vlotte wijze te verzekeren, matigt zeker ook het enthousiasme om een dergelijke operatie nogmaals te herhalen voor de realisatie van een ambitieus plan, dat opnieuw zonder de nodige middelen goedgekeurd werd op ministerraad.

Het is dan ook duidelijk dat de ICDO weinig opgetogen is met de notificatie van de ministerraad van 20 juli 2000 die de budgettaire noden doorverwijst naar een interne kredietherschikking binnen de departementen. Ook al onderschrijft de ICDO de stelling dat een DO-beleid zich niet voegt bovenop of naast het reeds gevoerde beleid, maar eerder een wijziging vergt van dit beleid en dus veelal met bestaande middelen kan gerealiseerd worden, toch vergt een dergelijke wijziging duidelijke budgettaire keuzes die geëxpliciteerd moeten worden. Het gebruik van herschikkingen, intern binnen de verschillende departementale begrotingen, zal ook de herkenbaarheid van DO-uitgaven zeker niet bevorderen.

Sinds 1998 werden in het kader van de wet alleen de budgettaire middelen vrijgemaakt voor de bezoldiging en materiële omkadering van 6 experten binnen het FPB. Deze 6 personen verzorgden, aangevuld met de 3 leden die het FPB vanuit haar bestaande personeelskader ter beschikking stelde, de Task Force Duurzame Ontwikkeling (TFSD). Deze TFSD verzorgde, naast de voortzetting van de DO-werkzaamheden die ook voorheen reeds door het FPB werd opgenomen (indicatoren, groene rekeningen, klimaatverandering, CSD,...), de inhoud en publicatie van het eerste federaal rapport DO waarvoor het Federaal Planbureau effectief volgens de wet ook verantwoordelijk is. De TFSD leverde, tezamen met de ICDO-secretaris, eveneens ter beschikking gesteld door het FPB, het leeuwenaandeel van de werkzaamheden bij de totstandkoming van het eerste federaal Plan. Dit ging ten koste van de voorbereiding van het tweede federale rapport, waardoor de publicatie onvermijdelijk een nieuwe belangrijke vertraging zal kennen. Het lijkt in deze context wenselijk en noodzakelijk dat de ICDO in de toekomst zelf zou kunnen beschikken over een (beperkt) secretariaat én dat ook de ICDO-leden zelf in de toekomst meer middelen ter beschikking krijgen voor de ICDO-werking.

Volledigheidshalve verwijst de ICDO graag naar de budgettaire tabel die tezamen met het ontwerp van plan aan de ministerraad werd overgemaakt.

9. De ICDO-werking

Artikel 18 van de wet bepaalt dat de ICDO werkgroepen kan oprichten. In de memorie van toelichting bij het ontwerp en tijdens de bespreking van het ontwerp in de kamer, werd gewezen op het belang van dergelijke werkgroepen. Maar ook hier stelt zich opnieuw een probleem van middelen. Hoe kan je werkgroepen laten functioneren wanneer de ICDO niet beschikt over ook maar één fulltime secretariaatsmedewerker en wanneer de leden binnen hun huidige werkzaamheden met moeite de nodige tijd kunnen vrijmaken om op een gedegen wijze de algemene ICDO-vergaderingen voor te bereiden, ze bij te wonen en eventueel op te volgen?

Ook wenst de ICDO de aandacht te vestigen op een gebrek aan informatiedoorstroming. De wet van 5 mei 1997 voorziet voor de ICDO, in tegenstelling tot wat bepaald werd voor de FRDO, in geen enkele adviesfunctie met betrekking tot specifieke DO-initiatieven van ministers. Dit is begrijpelijk en te verklaren vanuit de functie van het ICDO-lid, die vertegenwoordiger is van de minister en dus normaal verondersteld wordt op de hoogte te zijn van wat de minister doet en, wanneer dit gewenst zou zijn, dit ook kan voorleggen aan de ICDO. De ICDO stelt vast dat dit in de feiten niet gebeurt. Zo werd de Commissie als dusdanig op geen enkel moment betrokken bij de voorbereiding van het tweede plan voor weten-

schappelijke ondersteuning van het DO-beleid, dat enkele maanden geleden gelanceerd werd door de DWTC of bij de oprichting van de Interdepartementale Werkgroep Ontwikkelings-samenwerking, waarbinnen een vertegenwoordiging vanuit het ICDO-secretariaat of -bureau bv. wel nuttig zou zijn. Het is duidelijk dat de ICDO haar functie niet optimaal kan vervullen wanneer al deze initiatieven, waarvan sommige trouwens ook vooropgesteld werden in het federaal Plan, los van mekaar en in gespreide slagorde worden gelanceerd, zonder overleg en coördinatie, die, zoals in het federaal Plan overvloedig wordt geïllustreerd, beide essentiële kenmerken en tevens basisvoorwaarden voor een DO-beleid zijn.

10. Samenwerking

De ICDO waardeert ten eerste de samenwerking met de TFSD tijdens de voorbije drie jaar. Te zelfder tijd betreurt ze voor haar werkzaamheden op een zo belangrijke wijze beroep te hebben moeten doen op de TFSD en dit ten koste van de publicatie van het tweede federaal rapport. Dit tweede rapport vormt nochtans ook voor de ICDO een zeer belangrijke stap in de uitvoering van de wet en een belangrijke input voor haar eigen toekomstige werkzaamheden. Een versterking van het ICDO-secretariaat (met eventueel een volwaardig planningsteam) zou de TFSD kunnen ontslagen van praktisch redactiewerk, wat concreet de mogelijkheid biedt om de inhoudelijke samenwerking, waarbij de TFSD optreedt vanuit een expertisefunctie, te versterken.

De ICDO waardeert eveneens de bijdrage die de FRDO via haar advies leverde voor de totstandkoming van het ontwerpplan. Tijdens de volgende maanden zijn ook met de FRDO wederzijdse contacten wenselijk om te komen tot een soepele samenwerking met respect voor ieders eigenheid (administratief lichaam versus maatschappelijk middenveld) en verantwoordelijkheid.

Zoals hoger reeds herhaaldelijk werd beklemtoond wenst de ICDO in de toekomst zeker ook de banden met de verschillende ministeries en openbare instellingen op een structurele wijze te versterken. De samenwerking met de verschillende ministeries en instellingen verloopt immers zeer ongelijkmatig. Het college van secretarissen-generaal lijkt hierbij het aangewezen forum om op een systematische en globale wijze aandacht te vragen voor de ICDO-werkzaamheden en behoeften.

Tenslotte stelt zich de vraag hoe de ICDO best in functie van het mandaat van de ICDO en haar leden contact kan houden met de regering. Een regelmatige rapportering door de ICDO-leden aan hun ministers, een regelmatige aanwezigheid van de Staatssecretaris voor DO die, de jure, ook voorzitter is van de ICDO, kunnen zeker bijdragen tot een verdere verduidelijking van het mandaat, de opdracht en de praktische problemen die hierbij opduiken.

Bijlage 2

Verslag activiteiten 2000 van de werkgroep 'Greening'

De groep 'greening' is in 2000 bijeengekomen in het perspectief van de inwerkingtreding van het federaal Plan inzake duurzame ontwikkeling in de departementen. Haar belangrijkste missie bestaat in het coördineren van de implementatie van de systemen van milieubeheer die ontwikkeld zullen worden in de departementen. Het zal inderdaad essentieel zijn de acties van de verschillende actoren te articuleren

- cel energie en DO van de Regie der gebouwen
- coördinatiecel milieubeheer van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu
- groep 'greening'
- aangewezen coördinatoren in de departementen

De kortetermijndoelstelling van de werkgroep is het fixeren, vanaf 2001, van de jaarlijkse milieutabellen (water, energie, afval, mobiliteit) voorzien in § 155 van het Plan.

Bijlage 3

ICDO-website

Documenten die kunnen geconsulteerd worden op de ICDO-website:
(<http://www.ICDO.fgov.be>)

- Activiteitenrapport ICDO 2000
Rapporten ICDO-leden 2000

- Federaal Plan 2000-2004 (N-F-E-D)
 - + KB
 - + motivatie afwijkingen FRDO-advies

- Ontwerp Federaal Plan (juni 2000)
 - + budgettaire tabel + advies Inspectie van Financiën
 - + begeleidingsnota
 - + compare ontwerp-voorontwerpplan

- Raadpleging
 - + advies van de FRDO
 - + adviezen van de regeringen van de gewesten en gemeenschappen
 - + CDO-eindrapport over de raadpleging

- Voorontwerp Federaal Plan (januari 2000)

- Wet 5 mei 1997
 - + advies ICDO (+ brieven)
 - + advies FRDO

- Activiteitenrapport ICDO 1997-1998
Rapporten ICDO-leden 1997-1998

- Activiteitenrapport ICDO 1999

